یادداشت

چرا اقتصاد به اینجا رسید؟

دکتر تیمور رحمانی

اقتصاد ایران در شرایطی قرار گرفته است که هیچ ایرانی وطن‌دوستی نمی‌تواند نگرانی خود را پنهان کند، چه برسد به اینکه از دشواری اقتصادی کشور به‌دلیل نوع بینش سیاسی خود احساس خشنودی کند؛ چراکه بیشترین درد و رنج مشکلات اقتصادی را همواره اقشار متوسط به پایین متحمل می‌شوند. در این شرایط دشـــوار اقتصادی، به‌طور مشخص بسیاری می‌پرسند چرا وضعیت اقتصادی به اینجا رسیده‌است؟

در اینجا صرفا به مواردی اشاره می‌شود که بی‌ثباتی اخیر در بازارها را شکل داده است و قابل نسبت دادن به نقص علم اقتصاد و ناسودمندی آن نیست و از موارد متعدد فراوان دیگر که بیانگر عدم انطباق تصمیمات اتخاذ شـــده با تحلیل علم اقتصـــاد حکایت دارد، صرف‌نظر می‌کنیم.

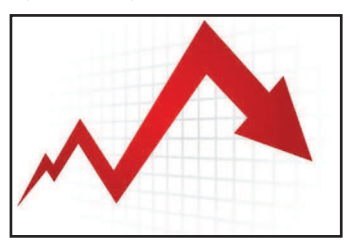
۱- هنگامی که نشـــانه‌های بی‌ثباتـــی بانکی بروز می‌نماید و ناترازی در ترازنامه بانک‌ها و موسسات اعتباری بروز می‌نماید، رقابت و جنگ قیمتی آنها روی نرخ سود دارای پیامدهای خارجی منفی برای اقتصاد است و براساس تحلیل علم اقتصاد لازم است با سیاست‌گذاری و تشـــدید نظارت، مانع ایجاد آن پیامدهای خارجی منفی شـــد. کدام قسمت علم اقتصاد گفته است که در چنین شرایطی صرفا چون تورم در حال کاهش است نگرانی نباید داشت و اقدام بسیار جدی انجام نداد تا مشکلات کنونی را که به‌طور چشمگیری ناشی از این بی‌ثباتی مالی است، به علم اقتصاد نسبت دهیم.

۲- هنگامی که تنگنای مالـــی و اعتباری و رکود در اقتصاد وجود دارد و نرخ سود بسیار بالا است، ضروری است که اقداماتی برای کاهش نرخ سود انجام داد و اگر همزمان که نرخ تورم در حال کاهش است، نرخ سود در حال افزایش است، حتما علامت آشکاری از یک دشواری بزرگ است که باید اقدامی برای آن انجام داد. کدام قســـمت علم اقتصاد گفته است که در چنین شرایطی باید اوراق بدهی کوتاه‌مدت با نرخ سود بالا منتشر کرد و تازه ادعا شود که این به کاهش نرخ سود کمک می‌کند تا براساس آن به نکوهش علم اقتصاد پرداخت.

۳- هنگامی که کشوری یک برنامه کاهش و کنترل تورم را به‌طور جدی در دستور کار قرار می‌دهد، لازم است که علاوه‌بر کنترل کمیت‌های پولی سیاست مالی نیز انقباضی شود. کدام قسمت علم اقتصاد گفته است در شـــرایطی که دولتی سعی دارد با سیاست پولی انقباضی و به‌طور مشخص کنترل پایه پولی، نرخ تورم را به شدت کاهش دهد، هزینه‌های اسمی دولت رشدی بیشتر از سایر متغیرهای اسمی اقتصاد داشته باشد و در این زمینه نه‌تنها به توصیه علم اقتصاد توجه نشود؛ بلکه به توصیه حضرت سعدی، نیز که فرمود «چودخلت نیست خرج آهسته‌تر کن، که می‌گویند ملاحان سرودی، اگر باران به کوهستان نبارد، به‌سالی دجله گردد خشک رودی» هم توجه نشود تا براساس آن به نکوهش علم اقتصاد پرداخت.

۴- هنگامی که از ابزار نرخ سود به‌عنوان ابزار سیاست پولی استفاده نمی‌شود و به جای آن سعی می‌شود پایه پولی کنترل شود، شرط توفیق در کنترل تورم آن است که رشد تمامی کمیت‌های پولی شامل پایه پولی، حجم پول و حجم نقدینگی کاسته شود. اگر سیاست‌گذار نتواند با اقدامات سیاستی خود حجم نقدینگی را کنترل کند، نهایتا نخواهد توانست پایه پولی را هم کنترل کند و بنابراین همان بهتر که به کنترل شدید پایه پولی هم نپردازد. درواقع، نمی‌توان بدون کنترل نقدینگی به تداوم کنترل پایه پولی نیز پرداخت در حالی که عکس آن امکان‌پذیر اســـت. کدام قســـمت علم اقتصاد گفته است که اگر رشد بالای نقدینگی تداوم یافت، اگر ما صرفا رشد پایه پولی را کاهش دهیم به کنترل پایدار تورم دست خواهیم یافت، تا براساس آن به سرزنش علم اقتصاد بپردازیم.

۵- هنگامی که عوامل بنیانی، افزایش قیمت‌ها را اجتناب‌ناپذیر نماید، آن افزایش نرخ خواهد داد. با توجه به اینکه قیمت طلا جهانی است و قیمت آن به ریال براساس نرخ ارز تعیین می‌شود، اگر انتظار افزایش نرخ ارز وجود داشته باشد پس انتظار افزایش قیمت طلا هم وجود دارد و چون ما قادر به تغییر قیمت جهانی طلا نیستیم با فروش تمام طلای موجود در کشور (شامل طلای بانک مرکزی و بانک‌ها و خانوارها) نیز قادر به کنترل قیمت طلا نخواهیم بود. کدام قسمت علم اقتصاد گفته است که در چنین شرایطی دولت باید طلا بفروشد و دارایی با ارزش خود را از دست بدهد تا براساس آن به انتقاد از علم اقتصاد بپردازیم.

حسین راغفر در گفت‌وگو با ایلنا:

اعتماد مردم به جناح‌های مختلف خدشه‌دار شده است

PDFCompressor Free Version

حســـین راغفـــر گفـــت: در ۴۰ سال گذشـــته ۴۰۰ الی ۵۰۰ چهره اصلـــی در نظام معرفی شـــدند که آنها تصمیم‌گیر هستند و مردم هم به خوبی آنها را می‌شناسند و قطعا همین افراد مسئول پاسخگویی در برابر تخلف‌های اقتصادی هســـتند اما ندیده‌ایم که یک نفر از این افراد به دلیل بی‌کفایتی عزل شـــوند. در خیلی از موارد فسادی صورت گرفته مسئولی را بر کنار کرده‌اند اما پس از مدتی مسئولیت مهم‌تری را به وی واگذار کردند.

حســـین راغفـــر در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی ایلنا تاکید کرد: این کارشـــناس اقتصـــادی درباره تغییرات احتمالی در کابینه دولت گفت: تصمیم به تغییر در کابینه را می‌تـــوان از دو جهت بررســـی کرد که آیا این تغییرات به دلیل اتفاقات اخیر انجام می‌شود که باید به عامل آن پرداخت.

نکته بعدی این است که عملکرد اقتصاد در ســـه دهه گذشـــته یک روند نزولی همراه با نوســـان داشته است بخصوص در ۱۳ سال گذشته شاهد یک افول اقتصادی بوده‌ایم و شـــاخص‌های اصلی اقتصاد در این سال‌ها نزولی بودند.

وی با بیان اینکه اگر از این منظر به فضاحت‌های مالـــی و اقتصادی که در ماه‌های اخیـــر افتاده بنگریم به نظرم مســـائل را باید در بســـتر وســـیع‌تری ببینیم، گفـــت: با این اتفاقات رخ داده شاهد بی‌سابقه‌ترین جهش قیمت‌ها در بازار ارز بودیم که یک عده‌ای با شـــارلاتانیزم تلاش کردند که بگویند درصد تغییرات بالا نبوده این در حالی اســـت که اساسا موضوع درصـــد تغییـــرات قیمت نیســـت بلکه مقدار مطلق افزایش قیمت‌ها، افزایش بی‌ســـابقه داشته است.

پس از افزایش قیمت ارز ۲۰ میلیارد دلار از منابع ارزی کشور به واردات کالای لوکس اختصاص داده می‌شود این در حالی است که قرار است به زودی با تحریم‌های بی‌سابقه‌ای روبرو شویم

راغفـــر ادامه داد: ظـــرف مدت کوتاهی نـــرخ دلار از ۳۵۰۰ تومان به بیش از ۹۰۰۰ تومان رســـید که این جهش قیمـــت در اقتصاد ایران بی سابقه بود.

وی بـــا تاکید بر اینکـــه معتقدم این موضوع در قالـــب یک کودتای اقتصـــادی که هـــدف آن براندازی سیاسی اســـت باید ارزیابی کنیم، گفت: در تصمیماتی کـــه رخ داده یـــک همســـویی بســـیار بالایی با سیاست‌های آمریکا و اسرائیل قابل مشاهده است.

راغفر ادامـــه داد: پس از افزایش قیمت ارز می‌بینیم که ۲۰ میلیارد دلار از منابع ارزی کشور به واردات کالای لوکـــس اختصـــاص داده می‌شـــود این در حالی اســـت که قرار اســـت به زودی با تحریم‌های بی‌ســـابقه‌ای روبرو شویم و هر دلار موجود در صندوق دولت به بالاترین ارزش خود در ۴۰ ســـال گذشـــته حیات جمهوری اســـلامی رسیده است.

اعطای ۲۰ میلیارد دلار برای خالی کردن ذخایر کشور

وی گفت: در شرایطی که دلار تا این حد ارزش پیدا کرده اعطای ۲۰ میلیارد دلار در ظرف یک دوره چند روزه فی‌نفسه نشـــان دهنده اغوای تصمیم‌گیری‌ها برای خالی کردن ذخایـــر مملکـــت و بحرانی کردن شرایط محسوب می‌شود.

هدف از راه‌اندازی بازار ثانویه ارز براندازی نظام سیاسی است

راغفر مدعی شد: نمونه دیگر این کودتا تصمیماتی است که بلافاصله طی ادامه همین سیاســـت‌ها اتخاذ می‌شـــود و اصرار بر راه‌اندازی بازار ثانویـــه ارز وجود دارد ایـــن هم در راســـتای کودتـــای سیاســـی و نه اقتصادی با هدف برانـــدازی نظام سیاسی است.

وی گفت: شـــاهد آن هستیم که افرادی در درون دولـــت، مجلس و حاکمیت با شوق وصف ناپذیری این پدیده را دنبال می‌کنند و به سرعت قبل از اینکه بســـیاری از مســـائل روشن باشد به دنبال راه‌اندازی بازار ثانویه هستند.

وی ادامه داد: معتقدم این مساله بسیار مشکوک اســـت و با توجه به شـــواهدی که وجود دارد عده‌ای به صورت ناآگاهانه و آگاهانه در زمین اســـرائیل و آمریکا بازی می‌کنند تا نارضایتی‌هایی را بـــه وجود بیاورند و معتقدم هدف از راه‌انـــدازی بازار ثانویـــه تثبیت قیمـــت دلار با نرخ ۹۰۰۰ تومان است که گام‌های بعدی آن افزایش قیمت دلار از این قیمت پایه خواهد بود.

گروه‌های مافیایی تشکیل داده‌اند

این اقتصاددان با بیان اینکه باید دید چه کســـانی بازیگر اصلی این میدان هســـتند، گفت: گروهی به دنبال غارت منابـــع عمومی با نیت منفعت‌های شـــخصی، گروه‌های مافیا تشـــکیل داده‌اند و به صورت ناآگاهانه شـــرایط بحرانـــی ایجاد کرده‌اند اما گروه دیگـــر عامدانه از عناصر خارجی هســـتند که اهداف اســـرائیل و آمریکا را در ایران دنبال می‌کنند.

وی با بیان اینکه اگر قیمت دلار ۹۰۰۰ تومـــان تثبیت شـــود دیگر در این شرایط نان به قیمت ۱۵۰۰ تومـــان تولید نخواهد شـــد، گفت: با ادامه این شـــرایط ناگزیر شـــاهد شـــورش‌های نان خواهیم بود و این همان برنامه‌ای است که اسرائیل و آمریکا به دنبال آن هستند.

برخی نهادها مسئول بخشی از مشکلات اقتصادی هستند

وی همچنین دربـــاره اقدامات دولت در ســـایه اظهار داشت: فقط دولت نیست که مسئول این وضعیت اقتصادی اســـت بلکـــه بخش قابل توجهی از نظام اقتصادی ما از حیطه دولـــت خـــارج هســـتند و آنها هم مسئول این آشفتگی اقتصاد ایران محسوب می‌شوند.

راغفـــر افزود: نقش موسســـات مالی و پولی که خارج از نظارت عمل می‌کنند حتما تاثیرات مخرب خود را در بازار گذاشته است ولو اینکه با هدف تخریب دولت نسبت به کسب سودهای نامشروع اقدام کرده‌اند و همگی در یک زمین بازی می‌کنند و آن هـــم تامین اهـــداف آمریکا و اسرائیل بوده است.

برخی بانک‌ها منشا اصلی تامین مالی قاچاق هستند

وی تاکید کرد: اما نکته این است چرا بانک مرکزی که در جریان این اقدامات بوده ســـکوت کرده است بانک مرکزی می‌دانـــد که برخی از بانک‌های خصوصی منشـــا اصلی تامین مالی قاچاق در کشور هستند.

راغفر با بیان اینکه ۳۰ سال است گروهی در این کشور تلاش کردند تمام‌سازوکارهای اقتصادی و تنظیم بـــازار ارز را در ایران بهـــم بریزند، ادامه داد: عده‌ای به اسم بانک‌های خصوصی اداره اقتصاد کشـــور را در اختیار گرفته‌اند و طبیعی است که در برابر دوری از سیاست‌های غلط اقتصادی مقاومت می‌کنند.

وی افزود: دولت بـــا هدف اعلام مســـئولین تامین مالی قاچاق‌های بـــزرگ در کشـــور کـــه بانک‌های خصوصی هســـتند کوتاهی کرده اما هزینه آن را پرداخت خواهد کرد.

ســـکوت دســـتگاه‌های امنیتی جای تعجب دارد

راغفر با تاکید بـــر اینکه عده‌ای منافعی در این شـــرایط دارند که از اعلام اســـامی مفســـدان اقتصادی پرهیـــز می‌کننـــد، گفـــت: در این سیســـتم اقتصادی به دنبال حرص و منفعت شـــخصی خود بوده‌اند و با این هدف کشـــور را غارت کردند اما عده‌ای هم عناصر خارجی هستند که دست به غارت کشور می‌زنند به هر حال هر گروه با بهانه تنظیم بازار اقداماتی برای غارت کشـــور انجام داده‌است.

کسانی که از اعلام اسامی مفسدان اقتصادی پرهیز می‌کنند، در این سیستم اقتصادی به دنبال حرص و منفعت شخصی خود بوده‌اند و با این هدف کشور را غارت کردند

این کارشـــناس اقتصادی تاکید کرد: در این بین تعجب می‌کنم که چرا دستگاه‌های امنیتی در برابر این کودتا سکوت کرده‌اند.

اقدامات منفعت‌طلبانه خشم مردم را برمی‌انگیزد

وی با بیان اینکه ایـــن اقدامات منفعت‌طلبانـــه خشـــم مـــردم را برمی‌انگیزد، اظهار داشت: درحالی که عده‌ای با دلار دولتی تولید ثروت کرده‌اند عده‌ای از مردم نان خود را از درون زباله‌ها پیـــدا می‌کنند و در حالی که عده‌ای بی‌کفایت در راس امور مدیریت می‌کنند.

وی ادامه داد: عـــده‌ای از جوانان به رغم تحصیلات عالیه و صلاحیت بیکار و افسرده هستند و این حجم از نابرابری‌ها در تاریخ کشـــورمان بی‌ســـابقه بوده اســـت. این تصویر بســـیار دهشـــتناکی از ایران است که قلب هر انســـان آزادی را به درد می‌آورد و انگشـــت اتهام را به سوی مسئولان می‌گیرد.

اعتماد مردم به جناح‌های مختلف خدشه‌دار شده است

راغفر با بیان اینکه حکومت باید منتظر یک ریزش شدید مشارکت سیاسی مردم در انتخابات آتی باشد، گفت: به دلیل اینکه اعتماد مردم به جناح‌های مختلف خدشه‌دار شده اســـت با حداقل درصد مشـــارکت عمومی در انتخابات آتی را شـــاهد خواهیـــم بود مگـــر اینکـــه اتفاق غیرقابل پیش‌بینی رخ دهد.

وی ادامـــه داد: اگر مـــردم به هر دلیلی در انتخابات بعدی شـــرکت کنند نه به خاطر اثبات ارادت خود به یک جنـــاح خاص، بلکـــه برای جلوگیری از یـــک فاجعه بزرگ‌تر در کشور به میدان می‌آیند و آن هم نه برای آن گروه و آن دسته، بلکه برای بقای کشورشان.

این اقتصاددان ادامه داد: تا پیش از این انتظارات مردم بر این بوده که در انتخابـــات شـــرکت کنند تا یک جناح سیاسی در مجلس یا در دولت در اکثریت باشد و اقدامات اصلاحی انجام دهد اما دیدیـــم که این اتفاق هم افتاد اما هیچ نشـــانه‌ای از بهبود و رفع مشـــکلات مردمـــی صورت نگرفت.

برخی از منتخبین مردم در حال کاسبی هستند

وی تاکید کـــرد: برخی از آنهایی که رای مـــردم را گرفتنـــد امروز به دنبال کاسبی خود هستند و طبیعی است که در این شرایط اعتماد مردم از بین رفته باشد.

وی درباره اتفاقات غیرمترقبه‌ای که ممکن اســـت مـــردم را به پای انتخابات بکشـــاند، گفت: مردم در شـــرایطی پای صنـــدوق انتخابات می‌روند که آمریکا بـــه قصد حمله به ایران پشـــت دروازه‌های کشور باشـــد که در این شـــرایط مردم به خاطر بقای کشورشـــان و پاسخ به دشمن رژه وحدت از خود به نمایش می‌گذارند.

اعلام عفو عمومی می‌تواند به اعتمادسازی کمک کند

وی با تاکید بر اینکه حاکمیت در این شـــرایط باید برای جلب اعتماد مردم یک عفو عمومی در دســـتور کار خود قرار دهد، گفت: امروز تنها موضوع رفع حصر برخی از چهره‌ها نیست و باید در برابر دخترانی که به خاطر دیده نشدن اعتراض می‌کنند و مجازات حبس ۲۰ ساله می‌گیرند یک عفو عمومی وجود داشته باشد.

وی ادامه داد: از این دسته آسیب خورده‌ها و قربانی‌ها در کشورمان کم نیست و در این شرایط عفو عمومی می‌تواند به اعتمادسازی کمک کند تا زمانی کـــه اراده‌ای برای برخورد جدی با ریشه فساد در کشور وجود نداشته باشـــد اینکه عده‌ای را هم از حصر خارج کنند کمک چندانی به بازسازی اعتماد عمومی نمی‌کند.

راغفر در خصـــوص تلاش دولت بـــرای شـــفاف ســـازی در عرصه اقتصادی گفـــت: در جریان واردات خودروهای قاچـــاق و تخلفاتی که اخیرا رخ داده فرآیند شفاف‌سازی که با هدف اعتمادسازی در جریان باشد اتفاقی نیفتاده است.

وی گفـــت: بـــه نظر می‌رســـد برخـــی از اطلاعـــات در خصوص فســـادهای اخیر مالی و اقتصادی درز یافتـــه تا اینکه دولـــت بخواهد با هدف اعتمادســـازی درباره آنها شفاف‌سازی کرده باشد.

هیچ اراده‌ای برای شفاف‌سازی وجود ندارد

راغفر با تاکید بر اینکه هیچ اراده‌ای برای شفاف‌سازی وجود ندارد، ادامه داد: در واقـــع شفاف‌ســـازی در کار نبوده و این اطلاعـــات درباره واردات خودروهـــای قاچـــاق از درون دولت درز کرده و اینگونه نبوده که اطلاعات از نظـــر مقامـــات اصلـــی حوزه‌های اقتصـــادی و وزرای مربوطـــه پنهان بوده باشد.

این کارشـــناس اقتصادی افزود: قابل پذیرش نیســـت که واردات این حجـــم از خودروی قاچـــاق از اطلاع مســـئولان ذیربط مخفی مانده باشد و اگر چنین اتفاقی افتاده اساســـا آن وزیر صلاحیـــت اداره وظایف محول شده را ندارد و اگر هم چنین تخلفی در حوزه مسئولیت وی رخ داده و موضوع را مخفی نگه داشته هم فاقد صلاحیت برای کار در آن دستگاه است.

قابل پذیرش نیست که واردات این حجم از خودروی قاچاق از اطلاع مسئولان ذیربط مخفی مانده باشد و اگر چنین اتفاقی افتاده اساسا آن وزیر صلاحیت اداره وظایف محول شده را ندارد

راغفر با بیان اینکه حداقل انتظار این است که وزیر مرتبط با این اتفاقی که رخ داده به دلیل اهمال انجام شده در وظایف قانونی عزل شود، گفت: این حداقل کاری است که انتظار می‌رود دولت انجام دهد و اگـــر وزیر مرتبط با حوزه عزل می‌شـــد می‌توانست به بازسازی اعتماد عمومی کمک کند.

مسئولان معرفی مفسدین را به تاخیر می‌اندازند

راغفر با بیان اینکه متاســـفانه یک سنت سیاســـی در ایران وجود دارد که هر وقـــت فضاحـــت اقتصادی و مالـــی رخ می‌دهـــد مســـئولان به جـــای پاســـخگویی و عذرخواهی و کناره‌گیری، شفاف‌سازی را به تاخیر می‌اندازند، گفت: روال این اســـت که مســـئولان مردم را برای پاسخ‌دهی و معرفی مفســـدان اقتصادی به آینده حواله می‌دهند که شاید مردم دچار فراموشی شـــوند و این اتفاقی است که بـــه طور متـــداول انجام شـــده و مســـئولین دلخوش بودند که مردم این فســـاد را هم فرامـــوش می‌کنند اما از آنجایی کـــه این اتفاق‌ها معمولا تکرار می‌شـــوند مردم دوبـــاره به یاد خلـــف وعده‌های دولـــت و حکومت در راســـتای ارائه گزارش از مفسدان اقتصادی می‌افتند.

وی تاکیـــد کرد: همیـــن موضوع باعث گســـترش بی‌اعتمادی مردم شده و به فرسایش سرمایه اجتماعی به نظـــام تصمیم‌گیـــر در راس اداره کشور منجر می‌شود.

راغفر دربـــاره تخلفات رخ داده در حوزه واردات خودرو اظهار داشـــت: واردات ۶۵۰۰ خـــودروی قاچاق و یا به تعبیر یکـــی از نمایندگان مجلس به قول از مقامات امنیتی واردات صد هزار خـــودروی قاچاق نمی‌تواند یک شبه رخ داده باشـــد و قطعا در مدت زمان چند ماه انجام شده است.

وی افزود: نمی‌تـــوان این هجمه بزرگ از واردات خـــودروی قاچاق را نادیده گرفت و با این همه اهمالی که در این سیســـتم وجود داشته انتظار می‌رفت رئیس جمهوری وزیر مرتبط با حوزه را عـــزل می‌کرد یا اینکه خود آقای وزیر از سمتش استعفا می‌داد. راغفر با بیان اینکه ارائه اطلاعات برای شفاف‌سازی به تنهایی کافی نیست، ادامه داد: این آســـیبی کـــه به منافع ملی وارد شده چگونه جبران می‌شود و مردم باید بدانند چه کسانی مسئول بودند و چگونه مجازات خواهند شد.